

การแปลคำสันธาน“and” เป็นภาษาไทยและความเป็นสากลลักษณะ: กรณีศึกษา
“*Little House in the Big Woods*” ของ Laura Ingalls Wilder
The Translation of the Conjunction “and” into Thai and the Topic of
Translation Universals: The case of “*Little House in the Big Woods*”
by Laura Ingalls Wilder

สุปรียา วิลาวรรณ ธนะภูมิ

บทคัดย่อ

เป็นที่ทราบกันดีว่านักแปลจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเกี่ยวพันร้อยเรียงของประโยคเมื่อผลิตงานแปล และหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญทางไวยากรณ์ที่ก่อให้เกิดลักษณะการเกี่ยวพันร้อยเรียงกันนั้นก็คือ การใช้คำสันธาน (conjunction) เนื่องจากคำสันธานมีหน้าที่เชื่อมโยงให้ประโยคย่อยสัมพันธ์กันทางด้านความหมาย บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาการแปลคำสันธาน“and”ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของ นักแปล สุคนธรส ในหนังสือเรื่องบ้านเล็กในป่าใหญ่ *Little House in the Big Woods* โดยวิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบต่าง (Hoey and Houghton, 2001) ผลการวิจัยพบว่าวิธีที่นักแปล สุคนธรส เลือกใช้แปลคำสันธาน“and”ดูเหมือนว่าจะก่อให้เกิดลักษณะทางภาษาที่เรียกว่า ความแจ่มชัด (explicitation) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความเป็นสากลลักษณะ (translation universals)

คำสำคัญ: การแปล คำสันธาน“และ” ความแจ่มชัด

Abstract

Translators have been known to make sure that their work is coherent by focusing on their choices of cohesive devices. One important cohesive devices is the conjunction *and* that semantically binds clauses together. This research article explores the translation of the conjunction *and* in the Thai translation of Laura Ingalls Wilder’s *Little House in the Big Woods*, *Baan Lek Nai Pa Yai* by Sukhontharot by adopting the model of contrastive analysis (Hoey and Houghton, 2001). The results indicate that the strategies employed by Sukhontharot support the proposal that translated texts tend to have explicit features which is one of the characteristics of translation universals.

Keywords: translation, “and” conjunction, explicitation

1. บทนำ

เพื่อให้งานแปลของตนเองมีความเกี่ยวพันร้อยเรียงของประโยค นักแปลจำนวนไม่น้อยตระหนักรู้ว่าสามารถเลือกวิธีแปลคำสันธาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของเครื่องมือแสดงการเชื่อมโยงโดยการเพิ่มหรือการตัด (Becher, 2011) อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาการแปล คำสันธาน “and” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ถึงแม้ว่า คำสันธาน “and” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษนี้มีหน้าที่เชื่อมโยงความได้มากกว่าหนึ่งประเภท (Greenbaum and Quirk, 1991) ลักษณะเฉพาะตัวของ คำสันธาน “and” นี้เป็นความท้าทายที่นักแปลย่อมเผชิญในขั้นตอนการแปล บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาว่า นักแปลจะทำเช่นไรจึงจะสามารถถ่ายทอดความหมายที่ปรากฏในข้อความเหล่านั้นได้ครบถ้วน ถูกต้อง และสละสลวย นอกจากนี้ผลของการศึกษาวิธีแปล คำสันธาน “and” นี้ ควรจะช่วยตอบคำถามว่า เป็นไปได้ไหมว่าภาษาไทยที่ได้จากการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมจะมีลักษณะของความแจ่มชัดหรือ explicitation อันเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของความเป็นสากลลักษณะของภาษาแปล (translation universals) (House, 2016)

บทความวิจัยนี้เลือกศึกษาหนังสือแปลเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ของ สุกคนธรส ซึ่งแปลจากหนังสือ Little in the Big Woods ของ Laura Ingalls Wilder อันเป็นหนังสือที่ได้รับการยกย่องและการคัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านสำหรับนักเรียนที่โรงเรียนในสหรัฐอเมริกา ถึงแม้ว่าจะเป็นหนังสือสำหรับผู้อ่านรุ่นเยาว์ แต่ Laura Ingalls Wilder ผู้แต่งเรื่อง Little House in the Big Woods ก็เลือกใช้ภาษาที่ประกอบด้วยคำสันธาน “and” เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังไม่มีผู้ใดศึกษาเรื่องการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมในหนังสือเล่มนี้ มีแต่การศึกษาเทคนิคการแปลด้วยการใช้คำซ้ำ (ซุนท์อุไร ยุทธิวิจิตร, 2543)

สำหรับการศึกษาการแปลคำสันธาน “and” ของนักแปล เพื่อค้นหาว่า นักแปลเลือกวิธีการแปลคำสันธานภาษาอังกฤษ and อย่างไร บทความวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาวิธีการแปลของ สุกคนธรส เป็นหลัก แต่จะมีการเปรียบต่างกับงานแปลของเรื่องเดียวกันของ นักแปล ชลลดา ไพบูลย์สิน (2558) และลักษณะการใช้คำสันธาน ที่มีหน้าที่เช่นเดียวกับ คำสันธาน “and” ในประโยคความรวมที่พบในงานเขียนภาษาไทย คือ เรื่อง เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก เรื่องนกกางเขน และสวนสัตว์ ของ ทิพย์วาทณี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2550) กระจ่างรังศึกษา (2544) และสุวรรณี สุกคนธา (2555) ตามลำดับ การเปรียบเทียบประโยคภาษาไทยที่ได้จากการแปลคำสันธาน “and” และประโยคภาษาไทยที่ได้จากนักแปลอีกท่าน รวมทั้งนักเขียนไทยอีกสามท่าน น่าจะช่วยการวิเคราะห์และช่วยให้เข้าใจงานแปลสุกคนธรสได้มากขึ้น การศึกษาและวิเคราะห์ว่า สุกคนธรส จะเลือกใช้วิธีการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมที่พบในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods อย่างไร และลักษณะการแปลดังกล่าวส่งผลให้ภาษาไทยที่ปรากฏในงานแปลมีลักษณะของความแจ่มชัด (explicitation) หรือไม่ น่าจะเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องการ

แปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมอันเป็นส่วนหนึ่งของการเชื่อมโยงความ และข้อเสนอว่าภาษาแปลมีลักษณะเฉพาะตัวจนมีความเป็นสากลลักษณะ (translation universals)

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.1 ศึกษาวิธีแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนักแปลสุคนธรส จากหนังสือเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ Little house in the Big Woods ของ Laura Ingalls Wilder ลอรา อิงกัลส์สไวลด์เดอร์

2.2 ศึกษาว่าประโยคภาษาไทยที่ได้จากการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมด้วยการศึกษาภาษาเปรียบเทียบ (contrastive studies) มีลักษณะเฉพาะอย่างไรและสามารถช่วยอธิบายและทำให้เข้าใจ ว่าภาษาไทยที่พบในงานแปลนี้ มีลักษณะของความแจ่มชัด (explicitation) ซึ่งเป็นลักษณะประการหนึ่งของความเป็นสากลลักษณะของภาษาแปล (translation universals) หรือไม่

3. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้

3.1 วิเคราะห์คำสันธาน “and” รวมทั้งคำสันธาน “และ” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษและภาษาไทยด้วยแนวคิดหรือทฤษฎีกลุ่มปริวรรติเสริม-ขยาย แบบ Lexicase grammar หรือ ไวยากรณ์ศัพท์การก (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง, และสรัญญา เศตวามาลย์, 2544, น. 387)

3.2 วิเคราะห์วิธีการแปลคำสันธาน “and” อีกทั้งคำสันธาน “และ” ในประโยคความรวมด้วยแนวทางวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Contrastive analysis) (Baker, 2011 และ Hoey and Houghton, 2001, pp 45-49) และการศึกษาลักษณะความเป็นสากลลักษณะของภาษาแปล โดยเน้นประเด็นเรื่อง ความแจ่มชัด (Becher, 2011)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร แบบวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์คำสันธาน “and” อีกทั้งคำสันธาน “และ” ในประโยคความรวม และการแปลตามแนวคิดทฤษฎีที่ระบุไว้

4.2 วิเคราะห์วิธีแปลคำสันธาน “and” เป็นภาษาไทย และประโยคภาษาไทยที่ได้จากการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมในหนังสือเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของสุคนธรสเป็นหลัก และประโยคที่เกี่ยวข้องในหนังสือแปลเรื่องเดียวกันของนักแปล ชลลดา ไพบูลย์สิน และหนังสือภาษาไทยเรื่อง

เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก (ทิพย์วาทณี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2550) เรื่องนกกางเขน (กระทรวงศึกษา, 2544) และสวนสัตว์ (สุวรรณณี สุคนธา, 2555) โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ระบุไว้

4.3 เรียบเรียงและสรุปผลการวิจัย

ในส่วนต่อไปของบทความนี้จะประกอบด้วยหัวข้อสำคัญอีก 4 หัวข้อเรียงตามลำดับคือ หัวข้อที่ 5 เสนอการศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวม โดยเน้นประโยคที่มีคำสันธาน “and” การศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์นี้ยึดตามแนวคิดหรือ ทฤษฎีกลุ่มปริวรรติเสริม-ขยาย แบบ Lexicase grammar หรือ ไวยากรณ์ศัพท์การก ในหัวข้อนี้ยังจะได้อธิบายถึงการวิเคราะห์การใช้คำสันธาน 2 คำคือ คำว่า “and” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษ และการวิเคราะห์การใช้คำสันธานว่า และ ในประโยคความรวมภาษาไทยเพื่อให้เข้าใจวิธีการเลือกข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์การแปลคำสันธาน “and” เป็นภาษาไทยในหนังสือเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของ สุคนธรส และเข้าใจการวิเคราะห์ประโยคภาษาไทยที่นักแปลเลือกใช้ ส่วนหัวข้อสำคัญลำดับถัดไป หรือหัวข้อที่ 6 ของบทความวิจัยนี้ จะเป็นการวิเคราะห์และอธิบายวิธีการแปลคำสันธาน “and” ในหนังสือเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของ สุคนธรส ลำดับถัดมาหรือ หัวข้อที่ 7 ของบทความจะนำเสนอส่วนวิเคราะห์การแปลและลักษณะที่พบโดยอ้างอิง/ใช้การศึกษา ลักษณะความเป็นสากลลักษณะของภาษาแปล เน้นประเด็นเรื่อง ความแจ่มชัด และลำดับสุดท้าย หรือ หัวข้อที่ 8 ของบทความเป็นบทสรุป

5. ประโยคความรวม และคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษ

ส่วนที่ 5 นี้จะได้กล่าวถึงลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวม การใช้และหน้าที่ของ คำสันธาน “and” ที่ใช้เชื่อมความประโยคความเดียวอย่างน้อยสองประโยคที่รวมกันเป็นประโยคความรวม โดยใช้การวิเคราะห์ตามแนวคิดแบบไวยากรณ์ศัพท์การก หรือ Lexicase grammar และลักษณะทาง วากยสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ประโยคความรวมตามแนวคิดนี้ จะนำไปใช้คัดเลือกประโยคความรวมที่มีคำสันธาน “and” ในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods ของ Laura Ingalls Wilder และ วิเคราะห์ประโยคที่แปลคำสันธาน “and” เป็นภาษาไทยในหนังสือแปลเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของ สุคนธรส

5.1 ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวม

แนวคิดหรือ ทฤษฎีกลุ่มปริวรรติเสริม-ขยาย แบบ Lexicase grammar หรือ ไวยากรณ์ศัพท์การกเป็น ไวยากรณ์ที่คิดขึ้นโดย ศาสตราจารย์ สแตนลีย์ สตารอสตา (Stanley Starosta) เป็นไวยากรณ์ที่มีลักษณะอย่างน้อย 2 ประการที่เหมาะสมต่อการวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวมที่มีคำสันธาน “and”

ประการแรกคือ เนื่องจากเป็นไวยากรณ์ในกลุ่มปริวรรตเสริม-ขยาย จึงแตกต่างจากการวิเคราะห์แบบไวยากรณ์ดั้งเดิม หรือ Traditional Grammar ไวยากรณ์ศัพท์การกเน้นการวิเคราะห์และหาข้อสรุปโดยใช้ระเบียบวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ และใช้แนวคิดการวิเคราะห์ส่วนประชิด (immediate constituent analysis) ในการวิเคราะห์แทนที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์เฉพาะตามความหมายแบบไวยากรณ์ดั้งเดิม ซึ่งการวิเคราะห์โดยเน้นความหมายเป็นหลักส่งผลให้การวิเคราะห์ไม่ชัดเจน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ยูพาพรรณ หุ่นจำลอง, และสร้อยญา เศตวมาลย์, 2544)

ลักษณะเฉพาะประการที่ 2 ซึ่งทำให้ไวยากรณ์ศัพท์การกเหมาะต่อการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ของประโยคความรวมที่มีคำสันธาน “and” คือ ไวยากรณ์ศัพท์การกพิจารณาว่า คำเป็นส่วนที่บ่งบอกลักษณะทางไวยากรณ์และทางความหมาย ความหมายของคำหมายถึง ความหมายประจำของคำนั้นๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบภายในของคำเอง (internal structure) ในขณะที่ไวยากรณ์ของคำ หมายถึง การที่คำนั้นๆ มีความสัมพันธ์กับคำอื่นที่ปรากฏร่วม ซึ่งเป็นเรื่องของ การกระจายภายนอกของคำ (external distribution) (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ยูพาพรรณ หุ่นจำลอง, และสร้อยญาเศตวมาลย์, 2544, น. 387) ลักษณะของไวยากรณ์ที่เน้นศึกษาเรื่องคำ และไวยากรณ์ของคำโดยเน้นการวิเคราะห์และหาข้อสรุปโดยใช้ระเบียบวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ไม่ได้วิเคราะห์เฉพาะตามความหมายแต่ให้ความสำคัญกับการกระจายภายนอกของคำ หรือ external distribution เช่นนี้ ทำให้ไวยากรณ์ศัพท์การกเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาเรื่อง คำสันธาน “and” ที่ใช้เชื่อมประโยคความรวม แม่ว่านักวากยสัมพันธ์ทั่วไปเห็นพ้องว่า ประโยคความรวมเป็นประโยคประเภทที่มีโครงสร้างซับซ้อนที่สุดโครงสร้างหนึ่ง (Zhang, 2010)

ในส่วนต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญของการวิเคราะห์ประโยคความรวม 3 ประเด็น นั่นคือ ประเด็นแรก การวิเคราะห์ประโยคความรวมที่มีสันธาน “and” โดยใช้แนวคิด ไวยากรณ์ศัพท์การก ว่ามีลักษณะทางวากยสัมพันธ์อย่างไร ประเด็นที่ 2 คือ ประโยคความรวมที่ได้จากการวิเคราะห์ประโยคตามแนวคิด ไวยากรณ์ศัพท์การกนี้ มีลักษณะแตกต่างจากประโยคที่ได้จากการวิเคราะห์ที่ปรากฏมาก่อนบทความนี้อย่างไรและประเด็นที่ 3 คือ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวมที่มีคำสันธานภาษาอังกฤษ “and” และคำสันธานภาษาไทยว่า “และ”

ประเด็นที่ 1 การวิเคราะห์ประโยคตามแนวคิดไวยากรณ์ศัพท์การกกำหนดลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวม¹ว่าอย่างน้อยต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ กล่าวคือ ประการที่ 1 ประโยคความรวมประกอบด้วย ประโยคความเดียว หรือประโยคที่มีกริยาเพียงหนึ่งกริยา

¹ดูรายละเอียดของลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวม ใน *A reanalysis of the so-called serial verb constructions in Thai, Cambodia, Mandarin Chinese and Yoruba* ใน Wilawan (1993 และ 1998)

อย่างน้อยสองประโยค² ประการที่ 2 คือ ประโยคความรวมอาจจะมีคำสันธานที่เชื่อมประโยคความรวม หรือไม่มีก็ได้ และลักษณะที่ 3 ของประโยคความรวม คือ ประโยคความรวมมีการรวมประโยคความเดียว ในลักษณะที่แต่ละประโยคความเดียวที่มารวมกัน มีความตัดเทียมกันทางวากยสัมพันธ์ และลักษณะ สุดท้ายนี้ทำให้ประโยคความรวมแตกต่างจากประโยคความซ้อน (subordinate sentence)³

ตัวอย่างของประโยคความรวมภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีคำสันธาน “and” และมีคำสันธาน “และ” ตามคำจำกัดความจากการวิเคราะห์ตามแนวคิดกลุ่มปริวรรติเสริม-ขยาย แบบ Lexicase grammar หรือไวยากรณ์ศัพท์การก คือ

John loved pizzas and (he) hated French fries.

John took care of his son and his wife was worried.

ปลาแซลมอนรอดชีวิตจากผู้ล่าและ (ปลาแซลมอน) วางไข่ในแม่น้ำ

นักดนตรีเล่นเพลงโปรดของเจ้าสาวและเพื่อนเจ้าสาวทุกคนออกไปเต้นรำกับเพื่อนเจ้าบ่าว

ประเด็นที่ 2 คือเรื่องความแตกต่างระหว่างการวิเคราะห์ประโยคความรวมตามแนวคิด ไวยากรณ์ ศัพท์การก หรือ Lexicase grammar กับการวิเคราะห์ประโยคความรวมด้วยแนวคิดวิธีอื่น ส่งผลให้ ประโยคมีผู้วิเคราะห์ว่าเป็นประโยคความรวมก่อนหน้านั้น ไม่ถือว่าเป็นประโยคความรวมในบทความวิจัยนี้

เนื่องจากคำจำกัดความประโยคความรวม ตามการวิเคราะห์ของไวยากรณ์ศัพท์การก แตกต่าง จากการวิเคราะห์ประโยคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามแนวคิดไวยากรณ์แบบดั้งเดิม เช่น การวิเคราะห์ ประโยคภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2535) หรือการวิเคราะห์ของ ญัฐภัทร พัฒนา (2547) จึงส่งผลให้ การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคความรวมในบทความวิจัยนี้แตกต่างจากการวิเคราะห์ไวยากรณ์ตามแนวคิดอื่น

กล่าวคือประโยคภาษาอังกฤษบางประโยคที่มีคำสันธาน “and” (Greenbaum, Sidney and Randolph Quirk, 1991) และประโยคภาษาไทยที่มีคำสันธาน “และ” ซึ่งเคยได้รับการวิเคราะห์มาก่อนหน้านี้ว่าเป็นประโยคความรวม เช่น

นวลชอบกินมะม่วงและทุเรียน หรือ

John wanted some oranges and bananas.

²การวิเคราะห์ตามแนวคิดไวยากรณ์ศัพท์การก หรือ Lexicase กำหนดคำจำกัดความของประโยคความเดียว ว่า ประโยคความเดียวคือ ประโยคที่ประกอบไปด้วยกริยาเพียงตัวเดียว (Wilawan, 1998)

³ลักษณะทางวากยสัมพันธ์นี้ เรียกว่า Coordinate structure constraint (เงื่อนไขบังคับโครงสร้างความรวม) นั่นคือส่วนประกอบที่เป็น คำถามในประโยคความรวมจะไม่สามารถย้ายตำแหน่งได้ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายตำแหน่งจากการตั้งคำถาม WH question ในภาษาอังกฤษ หรือ การเน้นความในภาษาไทย (ดูรายละเอียดภาษาอังกฤษใน Culicover 2009: 347-349 และภาษาไทยใน Wilawan 1993 และ 1998)

บทความวิจัยนี้ไม่พิจารณาว่าประโยคที่มีลักษณะเช่นประโยคตัวอย่างข้างบนนี้ เป็นประโยคความรวม⁴ ด้วยเหตุผลที่ว่า แม้จะมีคำสันธาน“และ” หรือ “and” ตัวอย่างประโยคทั้งสองนี้ประกอบด้วยประโยคความเดียวเพียงหนึ่งประโยค กล่าวคือ มีคำกริยาเพียงคำเดียวคือ “ชอบ” และ “wanted”

นอกจากนี้การวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวมในบทความวิจัยนี้แตกต่างจากการวิเคราะห์ของณัฐภัทร พัฒนา (2547:47) ซึ่งวิเคราะห์ว่า ประโยค เช่น

สมชายนั่งอ่านหนังสือได้ต้นไม้

เป็นประโยคความรวม บทความวิจัยนี้ไม่ถือว่าประโยคข้างบนนี้เป็นประโยคความรวม แม้ดูผิวเผินคล้ายกับประโยคความรวม ด้วยว่าประกอบด้วยประโยคความเดียว สองประโยค มีคำกริยาสองคำ คือคำว่า *นั่ง* และ คำกริยาว่า *อ่าน* เนื่องจากประโยค *สมชายนั่งอ่านหนังสือได้ต้นไม้* ไม่ได้เป็นไปตามเงื่อนไขบังคับโครงสร้างความรวมซึ่งเป็นลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่สำคัญของประโยคความรวม (Wilawan, 1998) กล่าวคือ คำนาม “หนังสือ” ซึ่งเป็นส่วนประกอบของประโยคตัวอย่างนี้ สามารถย้ายตำแหน่งได้ดังเห็นได้จาก เราสามารถย้ายคำว่า *หนังสือ* ไปวางไว้ในตำแหน่งหน้าประโยคได้ในประโยคตัวอย่างข้างล่าง

หนังสือเล่มนั้นนะ สมชายนั่งอ่านได้ต้นไม้

ประเด็นที่ 3 คือ ลักษณะของโครงสร้างประโยคความรวมลักษณะสำคัญทางวากยสัมพันธ์ของประโยคความรวมที่มีคำสันธาน“and” และประโยคความรวมภาษาไทย ที่มีคำสันธาน“และ” มี 2 ประการคือ ประการแรก เราสามารถละคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธาน หรือกรรม ของกริยาในประโยคความเดียวได้ หากคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานและกรรมของประโยคความรวมภาษาอังกฤษนั้นเป็น คน หรือสิ่งๆเดียวกัน ดังเห็นได้จากประโยคว่า

John_i cut a sea bass and (John_i /he_j) cleaned it.

นที, ตัดปลาทะเล และ (นที_i / เขา_j) ทำความสะอาดปลาทะเล

หรือ อาจจะละคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยค

⁴ การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคตามแนวคิดกลุ่มปริวรรตเสริม-ขยาย แบบ *Lexicase grammar* หรือ ไวยากรณ์ศัพท์การก จะแตกต่างจากการวิเคราะห์แบบไวยากรณ์ดั้งเดิมของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2535 : 238) นั่นคือ การวิเคราะห์ตามแบบพระยาอุปกิตศิลปสาร จะวิเคราะห์ประโยคเหล่านี้ว่า เป็นประโยคความรวม เนื่องจากมีประโยคนี้มีสันธานบอกความรวมและ โดยไม่ต้องคำนึงถึงลักษณะอื่นๆของประโยค

John_i wrote (a letter_j) and (John_i /he_j) typed a letter_j.

** John_i wrote a letter_j and (John_i /he_j) typed.*

นที, ตัด (ปลาทะเล) และ (นที_i / เขา_j) ทำความสะอาด

นที, ตัดปลาทะเล และ (นที_i / เขา_j) ทำความสะอาด

ประการที่ 2 คือ เราสามารถตีความได้ว่าประธานของกริยาในประโยคความรวมทำกริยาได้พร้อมกัน หรือตามลำดับ ตัวอย่างเช่น

John laughed and Mary cried.

John ทำกริยา laugh ในเวลาเดียวกับที่ Mary ทำกริยา cry ก็ได้ หรือประโยคนี้อาจมีอีกหนึ่งความหมายคือ John ทำกริยา laugh ก่อนที่ Mary จะทำกริยา cry

5.2 การใช้และหน้าที่คำสันธาน “and” ในประโยคความรวม

สำหรับการใช้คำสันธาน “and” Greenbaum and Quirk (1991) ชี้ให้เห็นว่า มีทั้งหมด 5 หน้าที่โดยทั่วไป คำสันธาน “and” จะทำหน้าที่ บอกข้อมูลเพิ่มเติม แต่ยังคงพบว่ามีกริยาใช้คำสันธาน “and” ในประโยคความรวม เพื่อบอกลำดับกาล บอกผล บอกความขัดแย้ง และบอกเงื่อนไข การตีความว่า คำสันธาน “and” สื่อความเช่นไร สามารถพิจารณาได้จากการเพิ่มคำ adverbial ที่เชื่อมโยงประโยคย่อยอย่างน้อยสองประโยคเข้าด้วยกัน

การใช้คำสันธาน “and” ที่ Greenbaum and Quirk (1991:266-267) และ Culicover (1970: 366-369) ยกตัวอย่างไว้มีดังนี้⁵

บอกข้อมูลเพิ่มเติม	He has long hair and (also) he often wears jeans.
บอกลำดับกาล	He washed the dishes and (then) I dried them.
บอกผล	He heard an explosion and he (therefore) phoned the police.
บอกความขัดแย้ง	Peter is secretive and (in contrast) David is open. John tried hard and (yet) he failed.
บอกเงื่อนไข	Come closer and I'll fire. You drink one more can of beer and I'm leaving. ⁶ One more can of beer and I'm leaving. ⁷

⁵ ดูรายละเอียดใน Greenbaum and Quirk (1991) และ Culicover (1970)

⁶ ประโยคนี้นี้จากบทความเรื่อง *One more can of beer* ของ Culicover (1970)

ลักษณะเฉพาะของประโยคความรวมที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ จะเป็นเกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการพิจารณาเลือก และวิเคราะห์การแปลประโยคความรวมที่มีคำสันธาน “and” สำหรับบทความวิจัยนี้

6. การแปลคำสันธานประโยคความรวม “and” ในหนังสือเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของ สุกนธรรส

ส่วนนี้จะพิจารณาวิธีแปล คำสันธาน “and” ในประโยคความรวมเป็นภาษาไทย 2 วิธีของนักแปล สุกนธรรส ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ การแปลคำสันธาน “and” ในหนังสือ บ้านเล็กในป่าใหญ่ ด้วยการแทนที่⁸ และในส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์การแปลคำสันธาน “and” ด้วยการตัด

6.1 การแทนที่

คำสันธาน “and” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษมีหน้าที่เชื่อมความประโยคความเดียวอย่างน้อยสองประโยคเข้าด้วยกัน และการเชื่อมความโดยคำสันธาน “and” นั้นมีหน้าที่บอกความสัมพันธ์ระหว่างความได้ 5 วิธี คืออาจจะเป็นการบอกความเพิ่มเติม บอกลำดับกาล บอกผล บอกความขัดแย้ง และบอกเงื่อนไข บทความวิจัยนี้พบว่างานแปลเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของสุกนธรรส มีการเลือกใช้วิธีการแปล คำสันธาน “and” แบบวิธีการตีความ (meaning based translation) ส่งผลให้ สามารถแบ่งลักษณะการแปลคำสันธาน “and” เป็นภาษาไทยได้ 4 ประเภทตามความหมายที่พบจากการเชื่อมความประโยคความเดียวอย่างน้อย 2 ประโยคเข้าเป็นประโยคความรวม

หนึ่ง มีการแทนที่ด้วยคำสันธานภาษาไทย 3 คำคือ คำสันธานว่า “และ” คำสันธานว่า “แล้ว” และคำสันธานว่า “ส่วน” เมื่อประโยคความเดียวที่มารวมกันเป็นความรวมนั้นบอกความเพิ่มเติม สอง มีการแทนที่ด้วยคำสันธาน “แล้ว” เมื่อต้องการบอกลำดับกาล สาม มีการแทนที่ด้วยคำสันธาน “แต่” เมื่อบอกความขัดแย้ง และสี่มีการแทนที่ด้วยคำสันธาน “จึง” เพื่อบอกผล

ตัวอย่างของการแปลคำสันธาน “and” ด้วยการแทนที่ด้วยคำสันธานไทย คือ

6.1.1 บอกความเพิ่มเติม: แทนที่คำสันธาน “and” ด้วยคำสันธานภาษาไทย 3 คำ คือ คำสันธานว่า และ คำสันธานว่า “แล้ว” และคำสันธานว่า ส่วน

นักแปล สุกนธรรส แทนที่คำสันธาน “and” ด้วย คำสันธานว่า และ คำสันธานว่า “แล้ว” และคำสันธานว่า ส่วนเมื่อคำสันธาน “and” บอกความเพิ่มเติม

⁷ ลักษณะประโยคที่มีคำสันธาน “and” เช่นนี้เป็นที่สนใจของนักวาทกรรมสัมพันธ์มาเป็นเวลากว่า 50 ปี (Takahashi, 2004)

ตัวอย่างคือ

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
They might talk on the way, but they must not talk loudly <u>and</u> they must never laugh or smile. (Little House in the Big Woods, p. 89)	(ทุกคน) จะพูดจากันบ้างก็ได้ในระหว่างทาง แต่ต้องไม่พูดเสียงดัง <u>และ</u> ต้องไม่หัวเราะหรือยิ้ม (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.62)

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
Her father's gun hung over the door <u>and</u> good old Jack, the brindle bulldog, lay on guard before it. (Little House in the Big Woods, p. 3)	ปืนของพ่อแขวนอยู่ที่ประตู <u>แล้ว</u> ยังมีแจ๊ค สุนัขพันธุ์บูลด็อกนอนขวางฝ้าประตูเรือนอยู่อีกทั้งตัว (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.12-13)

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
Foxes had dens in the hills <u>and</u> deer roamed everywhere. (Little House in the Big Woods, p. 2)	สุนัขจิ้งจอกอาศัยอยู่ในถ้ำตามภูเขา ส่วนกวางเดินท่องเที่ยวอยู่เกะกะทั่วไป (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.12)

หากตั้งข้อสังเกตในแง่ของลักษณะสำนวนของนักแปล (translator style)⁹ ว่า ถ้านักแปลมีความรู้ในภาษา (linguistic competence)¹⁰ ของการใช้คำสำนวนที่เชื่อมโยงความในประโยคของภาษาเป้าหมาย¹¹ แล้ว นักแปลจะสามารถคัดสรรเลือกใช้คำสำนวนคำใดมาใช้เพื่อให้เกิดสำนวนเฉพาะตัว งานวิจัยนี้พบว่า ในกรณีที่คำสำนวน “and” ซึ่งพบในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods หรือภาษาต้นฉบับ¹² ทำหน้าที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติม นักแปลเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ จะเลือกแทนที่คำสำนวนด้วยคำสำนวน “และ” มากที่สุด มากกว่าการแทนที่ด้วยคำสำนวนว่า แล้ว หรือคำสำนวนว่า ส่วน

6.1.2 บอกลำดับกาล: แทนที่คำสำนวน “and” ด้วยคำสำนวนภาษาไทย 2 คำ คือ คำสำนวนว่า แล้ว และคำสำนวนว่า และ

⁹ ดูรายละเอียดเรื่องสำนวนของนักแปลในบทความเรื่อง Style and Coordination in Literary Translation ของ Thomas Claesen (2014)

¹⁰ คำว่า ความรู้ในภาษา (linguistic competence/ competence) ใช้ตามพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ พ.ศ. 2553

¹¹ คำว่า ภาษาเป้าหมาย (target language) ใช้ตามพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ พ.ศ. 2553

¹² คำว่า ภาษาต้นฉบับ (source language) ใช้ตามพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ พ.ศ. 2553

สุคนธรสแทนที่คำสันธาน “and” ด้วยคำสันธานว่า แล้ว และคำสันธานว่าและ เมื่อคำสันธาน “and” บอกลำดับกาล ตัวอย่างคือ

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
So Laura put on her coat <u>and</u> Ma buttoned it up. (Little House in the Big Woods, p. 103)	ตั้งนั้นลอราจึงสวมเสื้อคลุม แล้วแม็กก็ขัดกระดุมให้ (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.71)

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
So at last I looked around, <u>and</u> I got a good big club, a solid, heavy branch that had been broken from a tree by the weight of snow in the winter. (Little House in the Big Woods, p. 113)	ตั้งนั้น ในที่สุดพ่อก็มองไปรอบๆ และฉวยได้ไม้ท่อนหนึ่ง ทั้งใหญ่ทั้งแข็ง เป็นกิ่งไม้หนักๆที่หักลงมาจากต้นเพราะท่อน้ำหนักของหิมะที่พอกพูนอยู่ตลอดฤดูหนาวไม่ไหว (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.77)

ในแง่ของสำนวนการของ สุคนธรส พบว่าในกรณีที่คำสันธาน “and” ซึ่งพบในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods หรือภาษาต้นฉบับ ทำหน้าที่บอกลำดับกาล สุคนธรส นักแปลเรื่องบ้านเล็กในป่าใหญ่ จะเลือกแทนที่คำสันธาน “and” ภาษาอังกฤษด้วยคำสันธาน แล้ว มากที่สุด

ลักษณะการแทนที่ด้วยคำสันธาน แล้ว นี้ เป็นสำนวนเฉพาะตัวของสุคนธรส และเมื่อเปรียบเทียบกับกรการแปลคำสันธาน “and” ของ ชลลดา ไพบูลย์สิน นักแปล เรื่อง Little House in the Big Woods พบว่านักแปล ชลลดา แปลคำสันธาน “and” ที่ทำหน้าที่บอกลำดับกาล โดยแทนที่คำสันธาน “and” ด้วยคำสันธานว่า และ เช่นเดียวกับที่ชลลดาใช้ในการแปลคำสันธาน “and” บอกความเพิ่มเติม ดังตัวอย่างข้างล่าง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของ ชลลดา ไพบูลย์สิน, 2558)

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส	ชลลดา ไพบูลย์สิน
So Laura put on her coat <u>and</u> Ma buttoned it up. (Little House in the Big Woods, p. 103)	ตั้งนั้นลอราจึงสวมเสื้อคลุม แล้วแม็กก็ขัดกระดุมให้ (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.71)	ตั้งนั้นลอราจึงสวมเสื้อคลุม และแม็กก็ติดกระดุมให้ถึงคอ (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.98)

ลักษณะการเลือกแทนที่ คำสันธาน “and” เพื่อบอกลำดับกาล ด้วยคำสันธานว่า “แล้ว” ของสุคนธรส ไม่ต่างจากงานเขียนของนักเขียนไทย เช่น จากหนังสือเรื่อง “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก” ของ ทิพวาณี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา หรือ หนังสือเรื่อง “นกกางเขน” ของกระทรวงศึกษา แต่ไม่พบบ่อยมากนักที่นักเขียนไทยที่เขียนหนังสือเรื่อง เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก (ทิพวาณี, 2550) และเรื่องนกกางเขน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) จะใช้คำสันธาน “และ” เพื่อบอกลำดับกาล อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า

มีการใช้คำสันธาน“และ” เพื่อบอกลำดับกาลเป็นจำนวนมาก ในงานของ นักเขียนคนไทย สุวรรณี สุคนธา ผู้เขียนเรื่อง สวนสัตว์ จนน่าจะถือได้ว่าการใช้คำสันธาน“และ” เช่นนี้ เป็นสำนวนเฉพาะตัวของนักเขียนท่านนี้ ตัวอย่างของการใช้สันธาน และ เพื่อลำดับกาลของ สุวรรณี สุคนธา คือ

ขวดน้ำปลาเหล่านี้ถอดด้วยจุกให้แน่นที่สุด และเอาผิ้งแดด ระบายร้อยเป็นแถว (สวนสัตว์ หน้า 57-58)
มันถูกคัดออก และโยนทิ้งไป (สวนสัตว์ หน้า 53)

6.1.3 บอกความขัดแย้ง: แทนที่คำสันธาน“and”ด้วยคำสันธานภาษาไทยคำว่า แต่
สุคนธรสแทนที่คำสันธาน“and”ด้วยคำสันธานภาษาไทย แต่ เมื่อต้องการบอกความขัดแย้ง ตัวอย่าง

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
At night, when Laura lay awake in the trundle bed, she listened <u>and</u> could not hear anything at all but the sound of the trees whispering together. (Little House in the Big Woods, p. 3)	ตอนกลางคืนเมื่อลอร่าตื่นขึ้นบนเตียงล้อเลื่อนของเธอ เธอมักจะเงี่ยหูฟังเสียงต่างๆ <u>แต่</u> ก็ไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย นอกจากเสียงต้นไม้ใบไม้ไหว (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.12)

6.1.4 บอกผล: แทนที่คำสันธาน“and”ด้วยคำสันธานภาษาไทยคำว่า ก็ และ คำสันธานว่า จึง
สุคนธรสแทนที่คำสันธาน“and”ด้วยคำสันธานภาษาไทยคำว่า ก็ และ คำสันธานว่าจึง เมื่อคำสันธาน“and”บอกผลของการกระทำ ตัวอย่าง

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
Then she would cook more dinner than usual, <u>and</u> dinner time would be longer. (Little House in the Big Woods, p. 177)	แล้วแม่ก็จะทำอาหารกลางวันเพิ่มเติมขึ้นอีก เวลารับประทานอาหารก็นานกว่าธรรมดา (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.114)

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
Bears are hungry and cross at this time of year; you know they have been sleeping in their dens all winter long with nothing to eat, <u>and</u> that makes them thin and angry when they wake up. (Little House in the Big Woods, p. 110)	หมีมันกำลังหิวจัดและโมโหเก่งในตอนนี้ หนูก็รู้แล้วว่า มันนอนหลับอยู่ในถ้ำตลอดฤดูหนาวโดยไม่ได้กินอาหารอะไรเลย มันจึงผอมโซและฉุนเฉียวเมื่อตอนมันตื่นนอนใหม่ๆ (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.75)

จากการวิเคราะห์การเลือกแปลประโยคความรวมที่มีคำสันธาน“and” ในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods ของ Laura Ingalls Wilder ของนักแปล สุคนธรส พบว่า นักแปล

ท่านนี้สามารถแปลคำสันธาน “and” โดยเลือกแทนที่คำสันธานภาษาอังกฤษ “and” ด้วยคำสันธานภาษาไทยได้ทั้งหมด 6 คำ คือ คำสันธานว่า และ แล้ว แต่ ส่วน ก็ รวมทั้งคำสันธานว่า จึง ซึ่งการเลือกจะใช้คำสันธานใดขึ้นกับวิธีการตีความ (meaning based translation) จากบริบทว่า คำสันธาน “and” ในบริบทนั้นมีหน้าที่บอกความเพิ่มเติม (แทนที่ด้วยคำสันธาน “และ” แล้ว รวมทั้งคำสันธาน ส่วน) บอกลำดับกาล (แทนที่ด้วยคำสันธาน แล้ว และคำสันธาน “และ”) บอกความขัดแย้ง (แทนที่ด้วยคำสันธานแต่) หรือ บอกผล (แทนที่ด้วยคำสันธานก็ และคำสันธาน จึง)

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแปลคำสันธาน “and” ของสุคนธรสกับชลลดา ไพบูลย์สินซึ่งได้แปลหนังสือ “Little House in the Big Woods” เช่นกัน พบว่าในกรณีที่คำสันธาน “and” ทำหน้าที่บอกลำดับกาล สุคนธรส จะแปลคำสันธาน “and” โดยการแทนที่ด้วยคำสันธานภาษาไทย ว่า “แล้ว” มากที่สุด ลักษณะนี้สอดคล้องกับการใช้คำสันธาน “แล้ว” ที่พบในเรื่องที่เขียนโดยนักเขียนไทย 2 เล่มคือเรื่อง “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก” และเรื่อง “นกกางเขน” เมื่อผู้เขียนต้องการบอกลำดับกาล

ลักษณะการแปลคำสันธาน “and” เมื่อบอกลำดับกาล ด้วยการแทนที่ด้วยคำสันธานว่า “แล้ว” หรือด้วยการแทนที่คำสันธาน “and” เมื่อบอกความขัดแย้งด้วยคำสันธานว่า “แต่” ของสุคนธรสทำให้ผู้อ่านเข้าใจความที่ปรากฏได้ง่ายเมื่อเทียบกับการใช้คำสันธาน “and” ในต้นฉบับภาษาอังกฤษ ให้เห็นว่า ภาษาที่พบในงานแปลของ สุคนธรส มีลักษณะเฉพาะตัว มีลักษณะของความเป็นสากลลักษณะของภาษาแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ มีความแจ่มชัด ซึ่งประเด็นเรื่องอันเป็นลักษณะความแจ่มชัดนี้จะได้กล่าวถึงอีกครั้งในหัวข้อที่ 7 ของบทความนี้

ในส่วนต่อไปนี้จะได้พิจารณาวิธีการแปลคำสันธาน “and” วิธีการแปลด้วยการตัด ซึ่งเป็นวิธีการแปลแบบที่สอง ที่พบในหนังสือแปลเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของสุคนธรสว่ามีลักษณะอย่างไร

6.2 การตัด

นักแปลสุคนธรสเลือกใช้วิธีการตัดคำสันธาน “and” ในประโยคความรวม เมื่อคำสันธาน “and” ในภาษาต้นฉบับ หรือในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods ทำหน้าที่ 2 หน้าที่ คือ ทำหน้าที่บอกความเพิ่มเติมและทำหน้าที่บอกลำดับกาล

การตัดคำสันธานนี้ทำให้ เราสามารถแบ่งลักษณะของประโยคในภาษาเป้าหมายหรือภาษาไทยที่พบในหนังสือแปลเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ได้เป็น 2 ประเภทซึ่งประโยคเหล่านี้แตกต่างกันทางลักษณะของโครงสร้าง คือ ประเภทที่หนึ่ง วิธีการแปลคำสันธานด้วยการตัดคำ ส่งผลให้เกิดประโยคความเดียวมากกว่า ประโยคความรวมในภาษาเป้าหมายหรือในภาษาไทย ประเภทที่สอง ส่งผลให้เกิดประโยคความ

รวมหรือความซ้อนที่มีคำกริยาไม่แท้ (non-finite verb) เรียงต่อจากกริยาแท้ ซึ่งคำกริยาไม่แท้ที่เรียงตามหลังกริยาแท้นี้อาจมีจำนวนหนึ่งคำหรือมากกว่าหนึ่งคำ¹³

การศึกษาวากยสัมพันธ์ด้วยทฤษฎีหรือแนวคิดแนวอื่น ที่ไม่ใช่แนวคิดกลุ่มปริวรรตเสริมขยายแบบ Lexicase grammar อาจจะเรียกว่า ประโยคที่มีกริยาเรียง (serial verbs)¹⁴ ในส่วนต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงการแปลคำสันธาน “and” โดยการตัดคำ ที่ทำให้ภาษาเป้าหมาย เกิดลักษณะประโยค 2 ประเภท

6.2.1 การตัด: ทำให้เกิดประโยคความเดียว

สุคนธรส เลือกรูปวิธีการแปลโดยการตัด คำสันธาน “and” เมื่อประธานของประโยคความเดียวที่พบในประโยคความรวมเป็นคนหรือสิ่งเดียวกันหรือไม่เป็นก็ได้ การตัดดังกล่าวนี้ทำให้มีประโยคความเดียว ในภาษาเป้าหมายหรือภาษาไทยในหนังสือเรื่อง “บ้านเล็กในป่าใหญ่” มากขึ้น เมื่อเทียบกับจำนวนประโยคความรวมที่มีคำสันธาน “and” ในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods ตัวอย่างคำสันธาน “and” บอกความเพิ่มเติม และประธานของประโยคเป็นคนเดียวกัน

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
The little girl was named Laura and she called her father, Pa, and her mother, Ma. (Little House in the Big Woods, p. 2)	เด็กหญิงเล็กๆคนนี้ชื่อลอรา \emptyset ¹⁵ เธอเรียกพ่อของเธอว่าพ่อเฉยๆ และเรียกแม่ว่าแม่ (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.12)

ประโยคภาษาอังกฤษว่า *The little girl was named Laura and she called her father, Pa, and her mother, Ma.* เป็นประโยคความรวมที่มีคำเชื่อม *and* โดยที่คำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยา *was* และ *called* เป็นคนๆเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามประโยคภาษาไทยที่พบในงานแปลของ นักแปลสุคนธรสที่ว่า

เด็กหญิงเล็กๆคนนี้ชื่อลอรา

เป็นประโยคความเดียว เนื่องจากมีประธานคือ *เด็กหญิงเล็กๆคนนี้* และมีคำกริยา *ชื่อ* เพียงคำเดียว ไม่ปรากฏคำสันธานเชื่อมความกับประโยคอีกประโยคว่า *เธอเรียกพ่อของเธอว่าพ่อเฉยๆ และเรียกแม่ว่าแม่* ที่ตามมา

¹³ดูรายละเอียดการวิเคราะห์ประโยคประเภทนี้ในงานเรื่อง A reanalysis of serial verb constructions in Thai, Khmer, Yoruba and Mandarin Chinese. ของ Wilawan (1993)

¹⁴ตัวอย่าง การศึกษาการแปลประโยคที่วิเคราะห์ว่ามีกริยาเรียง คือ งานเรื่อง ปัญหาการแปลที่เกิดจากหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยของ ปริมา มัลลิกะมาส(2559)

¹⁵บทความวิจัยนี้เลือกใช้สัญลักษณ์ \emptyset แทนวิธีการตัดคำสันธาน “and”

คำสันธาน “and” บอกลำดับกาลและประธานของประโยคมิได้เป็นคนเดียวกัน

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
The air was growing warmer already <u>and</u> Pa said that the snow wouldn't last long. (Little House in the Big Woods, p. 133)	อากาศค่อยอบอุ่นขึ้น \emptyset พ่อบอกว่าหิมะคงจะละลายในไม่ช้านี้ (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.89)

ประโยคภาษาอังกฤษว่า The air was growing warmer already and Pa said that the snow wouldn't last long. เป็นประโยคความรวม ประโยคความรวมนี้มีประธานของประโยคความเดียวกันละคนกัน นั่นคือ the air และ Pa แต่ทั้งสองประโยคนี้เชื่อมกันเป็นประโยคความรวมโดยมีคำสันธาน “and” ในทางตรงกันข้าม ประโยคภาษาไทยที่พบในงานแปลของ นักแปลสุคนธรสที่ว่า

อากาศค่อยอบอุ่นขึ้น

เป็นประโยคความเดียว มีประธานคือคำว่า อากาศ และมีกริยาเพียงคำเดียว ไม่ปรากฏคำสันธานเชื่อมประโยคความเดียวนี้กับประโยคที่ถัดมา ซึ่งเป็นประโยคที่ว่า พ่อบอกว่าหิมะคงจะละลายในไม่ช้านี้

6.2.2 การตัด: ทำให้เกิดประโยคความซ้อนหรือความรวมที่มีกริยาไม่แท้

เมื่อนักแปล สุคนธรส เลือกใช้วิธีการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมที่คำนามของกริยาของประโยคความเดียวที่มารวมกันเป็นคนหรือสิ่งๆเดียวกันด้วยการตัด ไม่แทนที่ด้วยคำสันธานภาษาไทย การแปลด้วยวิธีการตัดคำสันธานดังกล่าวนี้ ทำให้ในภาษาเป้าหมาย หรือภาษาไทยในหนังสือเรื่อง “บ้านเล็กในป่าใหญ่” มีประโยคที่มีคำกริยาไม่แท้ เรียงต่อจากกริยาแท้ได้อย่างน้อยหนึ่งคำ ตัวอย่าง

คำสันธาน “and” บอกความเพิ่มเติม

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
They must sit quietly <u>and</u> listen while Ma read Bible stories to them, or stories about lions and tigers and white bears from Pa's big green book, The Wonders of the Animal World. (Little House in the Big Woods, p. 85)	ทั้งสองคนพี่น้องต้องนั่งเงียบๆ \emptyset ฟังแม่อ่านนิทานในพระคัมภีร์ไบเบิล หรือ ... (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.60)

คำสันธาน “and” บอกลำดับกาล

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส
Then Pa put the roof back again, climbed down the ladder, <u>and</u> said to Laura: "Run over to the	แล้วพ่อก็กยกหลังคาขึ้นคลุมไว้อีก ปีนกลับลงมา \emptyset สั่งลอร่าว่า “วิ่งไปที่เชิงผ้าพินนะ

chopping block <u>and</u> fetch me some of those green hickory chips-new, clean, white ones." (Little House in the Big Woods, p. 7)	๐ เก็บเศษไม้อีกคอร์ที่พอถากๆเอาไว้ ที่ใหม่ๆ สะอาดๆ ขาวๆนะ มาให้พ่อที" (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.15)
--	--

ในแง่ของสำนวนของสุคนธรส พบว่า ในกรณีที่คำสันธาน “and” ที่พบในหนังสือเรื่อง “Little House in the Big Woods” หรือภาษาต้นฉบับ ทำหน้าที่บอกลำดับกาล สุคนธรส นักแปลเรื่อง “บ้านเล็กในป่าใหญ่” เลือกรตัดคำสันธาน “and” ภาษาอังกฤษออกเป็นจำนวนมาก ลักษณะการตัดคำสันธาน “and” เป็นสำนวนเฉพาะตัวของสุคนธรสและเมื่อเปรียบเทียบกับกรการแปลคำสันธาน “and” ของ ชลลดา ไพบูลย์สิน นักแปล เรื่อง “Little House in the Big Woods” พบว่าเลือกแปลคำสันธาน “and” ที่ทำหน้าที่บอกลำดับกาล ด้วยการแทนที่โดยใช้คำสันธาน “and” สันธานภาษาไทยว่า และ ดังตัวอย่างข้างล่าง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของ ชลลดา ไพบูลย์สิน ในปี 2558)

Laura Ingalls Wilder	สุคนธรส	ชลลดาไพบูลย์สิน
Once in the middle of the night Laura woke up <u>and</u> heard the pig squealing. (Little House in the Big Woods, p. 11)	คืนวันหนึ่งกลางดึก ลอราตื่นขึ้น ๐ ได้ยินเสียงหมูร้องอืดๆดังลั่น (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.17)	ครั้งหนึ่งลอราตื่นขึ้นกลางดึกและได้ ยินเสียงหมูร้อง (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.23)

จากการวิเคราะห์วิธีการแปลคำสันธาน “and” ของนักแปล สุคนธรส พบว่า สุคนธรส เลือกใช้วิธีการตัดคำสันธาน “and” ในประโยคความรวม เมื่อคำสันธาน “and” ในภาษาต้นฉบับ หรือในหนังสือเรื่อง Little House in the Big Woods ทำหน้าที่ 2 หน้าที่ นั่นคือ หนึ่ง ทำหน้าที่บอกความเพิ่มเติม และ สอง ทำหน้าที่บอกลำดับกาล

ในส่วนที่ 6 ของบทความวิจัยนี้ ได้ชี้ให้เห็นว่า มีวิธีการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวม ที่พบในหนังสือเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของสุคนธรส มีวิธีการ 2 วิธีหลัก คือ การแทนที่ และการตัด ในส่วนต่อไปนี้จะได้นำลักษณะภาษาที่ได้จากวิธีการแปลของนักแปล สุคนธรส มาพิจารณาว่า มีส่วนที่ีมีความเป็นสากลลักษณะ โดยเฉพาะ ประเด็นเรื่องความแจ่มชัด หรือไม่อย่างไร

7. ความเป็นสากลลักษณะของภาษาแปล: ความแจ่มชัด

จากการศึกษาเปรียบเทียบต่างระหว่างภาษาที่พบในงานแปลและตัวภาษาเป้าหมายด้วยวิธีการแบบวิเคราะห์เนื้อหาและวิธีสืบค้นจากคลังข้อมูลภาษา (corpus) ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตทำให้มีนักวิชาการด้านการแปลตั้งข้อสังเกตว่า ภาษาที่พบในงานแปลมีลักษณะเฉพาะตัวต่างจากภาษาเป้าหมาย

และภาษาต้นฉบับ (Becher, 2011 and House, 2016) หรือ เป็นภาษาที่มีความเป็นสากลลักษณะ และความเป็นสากลลักษณะนี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือความแจ่มชัด เมื่อได้พิจารณาภาษาไทยที่ได้จากการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมของนักแปล สุคนธรส แล้ว เราพบว่า มีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาต้นฉบับที่พบในหนังสือเรื่อง “Little House in the Big Woods” คือ มีลักษณะความแจ่มชัด

ภาษาไทยที่พบจากการแปลคำสันธาน “and” ในประโยคความรวมของ สุคนธรส ในหนังสือเรื่อง บ้านเล็กในป่าใหญ่ โดยวิธีแทนที่เมื่อใช้คำสันธาน “and” เพื่อบอกความขัดแย้ง และการแทนที่ด้วยคำสันธาน แล้ว เพื่อบอกลำดับกาล มีลักษณะเฉพาะคือมีความแจ่มชัด กล่าวคือ ผู้อ่านงานแปลสามารถเข้าใจความที่ปรากฏได้ง่าย และเร็วกว่า โดยไม่จำเป็นต้องใช้การอนุมาน (infer) ลักษณะเช่นว่านี้ไม่ปรากฏในภาษาต้นฉบับ เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้คำสันธาน “and” ของผู้อ่านต้นฉบับอาจจะใช้เวลาความนานกว่า และจำเป็นต้องอาศัยการอนุมาน เพื่อทำความเข้าใจกับถ้อยความ¹⁶ การแปลคำสันธาน “and” เป็นภาษาไทยด้วยการแทนที่ด้วยคำสันธานว่า *แต่แล้ว ก็* หรือ คำสันธานว่า *จึง* เป็นการปรับให้ประโยคภาษาไทยมีความแจ่มชัดมากขึ้น ตัวอย่างของประโยคที่มีลักษณะความแจ่มชัดที่เกิดจากการแทนที่คำสันธาน “and” ด้วยคำสันธาน *แต่* คือ

At night, when Laura lay awake in the trundle bed, she listened and could not hear anything at all but the sound of the trees whispering together. (Little House in the Big Woods, p. 3)

ตอนกลางคืนเมื่อลอร่าตื่นขึ้นบนเตียงล้อเลื่อนของเธอ เธอมักจะเงี่ยหูฟังเสียงต่างๆ แต่ ก็ไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย นอกจากเสียงต้นไม้ใบไม้ไหว (บ้านเล็กในป่าใหญ่, น.12)

ในประโยคภาษาอังกฤษข้างบนนี้ Ingalls Wilder เลือกใช้ คำสันธาน “and” แทนที่จะเลือกใช้ สันธาน “but” ซึ่งเราจะเห็นได้ว่า คำสันธาน *but* สามารถแทนที่คำสันธาน “and” ได้ จากประโยคข้างล่างนี้

At night, when Laura lay awake in the trundle bed, she listened but could not hear anything at all but the sound of the trees whispering together

ลักษณะการใช้ “and” ในประโยคความรวมภาษาอังกฤษนี้ ทำให้ผู้อ่านต้องใช้เวลาในการตีความว่า สันธานนี้เป็นการรวมความระหว่างประโยคความเดียวที่ต้องการแสดงความขัดแย้ง หรือเพิ่มความลักษณะการเลือกใช้คำ “and” แทนที่ *but* นี้เป็นส่วนหนึ่งที่นักเขียนชื่อดังอย่าง Hemingway ผู้เขียนหนังสือเรื่อง The Old man “and” the Sea (Hemingway 1960: 3) เคยเลือกใช้¹⁷ เช่น

¹⁶ ดูรายละเอียดใน Colina (2015)

¹⁷ ดูรายละเอียดใน Stylistics ของ Paul Simpson (2014)

They sat on the terrace “and” many of the fishermen made fun of the old man and he was not mad.

ตัวอย่างที่สองของประโยคความรวมภาษาไทยที่พบในงานแปลของ สุกนธรรส และเกิดจากการแทนที่คำสันธาน “and” ด้วยคำสันธาน แล้ว เป็นสำนวนของนักแปล สุกนธรรส โดยเฉพาะ คือ นักแปลท่านนี้นิยมใช้การแทนที่คำว่า “and” ด้วยคำว่า “แล้ว” มากกว่าคำสันธานอื่น เมื่อคำสันธาน “and” ในภาษาต้นฉบับมีความหมายบอกลำดับกาล ผู้อ่านงานแปลเรื่อง “บ้านเล็กในป่าใหญ่” จะสามารถเข้าใจความได้ทันทีว่า กริยาในประโยคความเดียวตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปที่มารวมกันเป็นประโยคความรวม ที่มีคำสันธาน แล้ว ต้องเกิดขึ้นตามลำดับ ดังเห็นได้จากตัวอย่างข้างล่าง

They pointed their noses at the big, bright moon, and howled.

(Little House in the Big Woods, p. 4)

มันแหงนหน้าขึ้นไปมองดูพระจันทร์ดวงใหญ่ที่กำลังส่องแสงสว่าง แล้วมันก็หอนอย่างโหยหวน

(บ้านเล็กในป่าใหญ่, น. 13)

เมื่อผู้อ่านงานแปลของสุกนธรรส อ่านประโยคความรวมข้างบน ซึ่งนักแปลเลือกแทนที่คำสันธาน “and” ว่า “แล้ว” จะมีการตีความได้เพียงอย่างเดียวและการตีความเกิดในเวลาอันรวดเร็ว ผู้อ่านสามารถตีความได้ว่า กริยาที่เกิดตามหลังคำสันธาน แล้ว บ่งบอกว่าเป็นกริยาที่กระทำหลังจากกระทำกริยาที่อยู่ข้างหน้าคำสันธาน แล้ว นั่นคือ หมาป่าทำกริยา มองดู พระจันทร์เป็นอันดับแรก แล้วจึงจะทำกริยา หอน อย่างโหยหวน เป็นลำดับที่สองการเลือกวิธีการแปลเช่นนี้ ทำให้ประโยคมีความหมายเด่นชัด ซึ่งต่างจากที่พบในประโยคภาษาอังกฤษ ผู้เขียนเรื่อง “Little House in the Big Woods” เลือกใช้คำสันธาน “and” ทำให้เกิดความกำกวม ไม่มีลักษณะเด่นชัด ผู้อ่านสามารถตีความได้ว่า กริยา *pointed* อาจเกิดพร้อมกัน หรือ เกิดก่อน กริยา *howled* ก็ได้

8. บทสรุป

บทความวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า สุกนธรรสมิ่ววิธีแปล คำสันธาน “and” ในประโยคความรวม ในหนังสือเรื่อง “Little House in the Big Woods” สองวิธี คือการแทนที่และการตัด การแทนที่นั้นมีการเลือกคำสันธานภาษาไทยที่มีจำนวนทั้งสิ้น 6 คำ คือคำสันธานว่า “และ” “แล้ว” “แต่” “ส่วน” “ก็” และคำสันธานว่า “จึง” โดยเลือกตามความหมายคำสันธาน “and” ที่ใช้ในการเชื่อมประโยคความเดียวเข้าเป็นประโยคความรวม อย่างไรก็ตามจากการเปรียบเทียบระหว่างนักแปลอีกหนึ่งท่าน กับนักเขียนไทยอีก 3 ท่าน พบว่าการเลือกแทนที่คำเป็นลักษณะเฉพาะ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นสำนวนของสุกนธรรส นักแปลผู้นี้

บทความวิจัยนี้เสนอว่า วิธีแปลคำสันธาน “and” ของสุคนธรรส ส่งผลให้ภาษาไทยที่ได้จากการแทนที่คำสันธาน “and” ในประโยคความรวมจากหนังสือแปล “บ้านเล็กในป่าใหญ่” มีลักษณะเฉพาะตัวของภาษาแปล แตกต่างจากสิ่งที่พบในภาษาต้นฉบับ กล่าวคือ มีความแจ่มชัด อันเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นสากลลักษณะของภาษาแปล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *นกกางเขน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชุมทรัพย์ ฤทธิ์วิวัฒน์. (2543). *การศึกษาเทคนิคการแปลด้วยการใช้คำซ้ำในงานแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก: กรณี คีซางานแปลชุดบ้านเล็ก ของลอรา อิงกัลล์ ไวล์เดอร์ โดย "สุคนธรรส"* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐภัทร พัฒนา. (2547). *บทวิเคราะห์การแปลกริยาวลี Participle ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ปรากฏในสารคดี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิพย์วาณี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2550). *เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก*. กรุงเทพฯ: บุรพาสาสน์.
- ปรีมา มัลลิกะมาส. (2559). ปัญหาการแปลที่เกิดจากหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย. *วารสารการแปลและล่าม*, 1(1), 50-77.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์)*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส์.
- สุวรรณณี สุคนธา. (2555). *สวนสัตว์*. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง, และสรัญญา เศตวมาลย์. (2544). *ทฤษฎีไวยากรณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิงกัลล์ส ไวล์เดอร์, ลอรา. (2558). *บ้านเล็กในป่าใหญ่* [Little House in the Big Woods] (ชลลดา ไพบูลย์สิน, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: แอโรวี คลาสสิกบุ๊กส์.
- อิงกัลล์ส ไวล์เดอร์, ลอรา. (2558). *บ้านเล็กในป่าใหญ่* [Little House in the Big Woods] (สุคนธรรส, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: แพรวเยาวชน.
- อุปกิตศิลปสาร. (2535). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

References

- Baker, M. (2011). *In other words*. New York: Routledge.
- Becher, V. (2011). *Explicitation and implicitation in translation: A corpus-based study of English-German and German-English translations of business texts* (Unpublished Doctoral dissertation). University of Hamburg.
- Claesen, T. (2014). *Style and coordination in literary translation: A case study of Coordination style in Joseph Roth's Hotel Savoy and its two Dutch translations*. (Master's thesis). University of Gent.
- Colina, S. (2015). *Fundamentals of translation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Culicover, P. (1970). One more can of beer. *Linguistic Inquiry*, 3, 366-369.
- Culicover, P. (2009). *Natural language syntax*. Oxford: Oxford University Press.
- Greenbaum, S. and Randolph, Q. (1991). *A student's grammar of the English language*. Hong Kong: Longman.
- Hemingway, E. (2001). *The old man and the sea*. New York: Benediction.
- Ingalls, W. L. (1971). *Little house in the big woods*. New York: HarperTrophy.
- Hoey, M. & Diane, H. (2001). Contrastive analysis and translation. In Baker, M. (ed.), *Routledge encyclopedia of translation studies*, 45-49. New York: Routledge.
- Hatim, B. (2001). *Teaching and researching translation*. London: Pearson Education.
- House, J. (2016). *Translation as communication across languages and cultures*. New York: Routledge.
- Simpson, P. (2014). *Stylistics*. New York: Routledge.
- Starosta, S. (1988). *The case for Lexicase*. London: Pinter Publishers.
- Takahashi, Hi. (2004). *A cognitive linguistic analysis of the English imperative: with special reference to Japanese imperative*. Amsterdam: John Benjamins.
- Wilawan, S. (1993). *A reanalysis of serial verb constructions in Thai, Khmer, Yoruba and Mandarin Chinese* (Unpublished doctoral dissertation). University of Hawai'i at Manoa.
- Wilawan, S. (1998). Some notes on Coordinate structures in Thai. *Journal of Language and Culture*, 1, 71-80.
- Zhang, N. N. (2011). *Coordination in syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.